

ג"ה גליונות לעיל ר' ג' ת' הש"ס ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
י"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

פרק ט'
פולחן הרמב"ם (תש"ז)

א. ה' רשב"ם מועד לאמר.
מה הם האמצעים האחרים - שמסופר עליהם בפרקנו - שנקט בהם משה לתכלית זו?

ב. שאלות ודיוקים ברש"י
(1) ד' ד"ה והפלה
(2) ד' ד"ה את כל מגפותי זבדתי ורש"י

למה לא הסתפק בבאורו לפרק ח' פ' יח' ד"ה והמליתי?
מאורליינס שהגזירטא היא מכת בכורות בפתח הבית
ובשורוק הוי"ו והיא מכת הברד ונקראת כך על שום
שלא היתה אלא בדברים שנתבכרו כבר. (סע' ח"ת).
רביה מפרשי רש"י מתנגדים לדעה זו מטעמים
שונים ובעיקר בגלל רש"י ד' כ"כ ד"ה הנה אנכי
הורג.
באר את חולשת פירושו ונסה להסיר את תלונותיהם
מעליו.

(3) ט"ו ד"ה כי עתה שלחתי מה קשה לו ומה ראה להאריך?
למה הוסיף המליח "עם בהמות" שאינן בפסוק?
אהאם דעת שד"ל כדעתו או נוטה מפרושו? גב"ל:טן
הראוי היה שאעשה כך על דרך "דבר ידברו בראשונה
לאמר שאל ישאלו בגבל" (שמואל ב' כ"י"ח).

ג. ו' ראב"ע ד"ה ויעש ה'. מהו הקשי וכיצד אפשר לפרשו בדרך אחרת?
ז. יב' ראב"ן ויחזק ה' את לב פרעה.

(1x) שתי תשובות משיב הרמב"ן כאן לשאלה הידועה. מה ההבדל ביניהן?
(2xx) השוה זבדתי כאן לדבריו בז' ג' ד"ה ואני אקשה, בלימוד החל מן אמר
ר' יוחנן... עד "למען ספר שמו".

האם חוזר הרמב"ן כאן על תשובותיו שח או הוסיף להן כאן תשובה חדשה?
(3) לאיזו משתי תשובות הרמב"ן מתאימים דברי ספורנו ז' ג' ד"ה ואני
אקשה וכאן ד"ה ויחזק ה'?

(4) השוה דברי הרמב"ם כשמונה פרקים לדברי הרמב"ן. האם מסכים הרמב"ן
באחת משתי תשובותיו לדעת הרמב"ם?
הרמב"ם שמונה פרקים פרק ח'; אבל אמרו "ותזקתי את לב פרעה" ואח"כ ענשו
והמיתו, יש בו מקום לדבר, ויעלה ממנו בידינו שרש גדול. והסתכל מאמר
בזה הענין ושיח אליו לבן וחבר אותו על דברי חולתי ובחר לך הטוב, והוא
אצלי שפרעה וסיעתו, אלו לא היה להם חטא אחר אלא שלא שלחו את ישראל,
היה ענין מסופק על כל פנים, שהרי הקבה"ו מנעם מלשלחם... ואין היה
מבקש מהם לשלחם? ואין ענשם אח"כ כאשר לא שלחם? וזה נראה עול בלי ספק.
אלא שאין הענין כן, אבל פרעה וסיעתו מרו בבחירתם, בלי הכרח, חמסו
גרים אשר היו בתוכם, והעלו עליהן עול גמור כאשר נאמר בבירור: "הנה
עם בני ישראל... הנה נתחכמה לו...". זאת הפעולה היתה בהם בבחירתם
מבלי הכרח, רק ברע לבבם והיה ענש השם ית' להם על זה למנעם מהתשובה,
עד שיחולו עליהם מהעונשים מה שראוי להם מן הדין.
(ועיין גם דברי הרמב"ם הלכות תשובה פרק ו' הלכה א-ג').

ח. מה קשה לספורנו בפסוקים האלה ומה רצה לתקן בפרושו?
(1) טז' ד"ה בעבור הראותן את כתי.
(2) " " ולמען ספר שמי.
(3) יט' " דעתה שלח העז.

(4x) כי ד"ה הירא את דבר ה'. ובמה נטה בזה מן הפירוש הרגיל?

הערה לשאלה ד' 3. להכנת דברי ספורנו מועתקים בזה דברי ר' יוס' אלבו ספר.
ועיקריו ד' ט' כ"ח: ועל זה הדרך יתפרש מה שנמצא בכתוב שהשם מחזק לב הרשעים
ומנוע מהם דרכי תשובה. וזה, שהרשע בבוא עליו המכה הוא מתחסד ושב
אל ה' מיראת העונש, כמו שאמר פרעה: "חטאתי הפעם, ה' הצדיק". ובעבור
שזה דומה לאונס ואינו בחירי הנה ה' מחזק את לבו לאמר, שבא המכה
במקרה ולא על צד החשגחה וזה נדי שיסיר מלבו את המורד וישאר על
בחירתו מבלי מכריח, ואז יבחן אם היתה תשובתו בחירית ובזה הצד
נבעלים שערי תשובה בפני הרשעים, לא שח' למנע מן האדם טוב בחירתו,
חלילה! "כי לא אחפץ במות המת... והשיבו רחמי!" (יחזקאל י"ח).